

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 273/2020-78

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek **maloletej** [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Trnava, a jej **matky** [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Alojzom Baránikom, Grösslingová 2478/4, Bratislava, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho uzneseniu č. k. 5Cdo/160/2019 z 27. februára 2020, za účasti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Tomášom Petkom, Drotárska cesta 7, Bratislava, takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/160/2019 z 27. februára 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/160/2019 z 27. februára 2020 **zrušuje a vec** vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľkám trovy konania **680,74 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľiek do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 273/2020 z 13. júla 2020 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť maloletej [REDACTED] a jej matky [REDACTED] doručenú

ústavnému súdu 22. júna 2020, v ktorej sa domáhajú vyslovenia porušenia základných práv na nedotknuteľnosť osoby a súkromia podľa čl. 16 ods. 1, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2, na ochranu zdravia podľa čl. 40 ods. 1, na osobitnú ochranu detí podľa čl. 41 ods. 1, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, na ochranu fyzickej integrity, súkromného života a účinné vyšetrowanie podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), na prihliadanie a zachovanie najlepšieho záujmu dieťaťa pri všetkých činnostiach týkajúcich sa detí podľa čl. 3, na ochranu pred zneužívaním, zanedbávaním a sexuálnym zneužívaním podľa čl. 19 a čl. 34 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým postupom a napadnutým uznesením. Sťažovateľky žiadali zrušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a priznať náhradu trov konania. ██████████, ktorý je otcom ██████████, má v konaní pred ústavným súdom postavenie zúčastnenej osoby.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 273/2020 z 28. januára 2021 ustanovil ██████████ kolízneho opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava.

3. Sťažovateľky sú účastníčkami konania vedeného na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 61P/71/2013. Predmetom uvedeného konania je návrh zúčastnenej osoby na rozvod manželstva a úprava rodičovských práv a povinností k maloletej dcére na čas do rozvodu.

4. V uvedenom konaní okresný súd vyhlásil rozsudok (č. k. 61P/71/2013 z 21. marca 2018), ktorým (i) rozviedol manželstvo otca a matky, (ii) maloletú na čas po rozvode zveril do osobnej starostlivosti matky, (iii) určil, že právo zastupovať maloletú a spravovať jej majetok majú obaja rodičia, (iv) uložil otcovi povinnosť prispievať na výživu maloletej sumou 200 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky od právoplatnosti výroku rozsudku o rozvode manželstva, (v) upravil styk otca s maloletou, (vi) zamietol **návrh matky na zákaz styku otca s maloletou** a (vii) žiadnemu z účastníkov konania nepriznal nárok na náhradu trov konania.

5. Zamietavý výrok k zákazu styku súd odôvodnil tým, že podozrenia zo sexuálneho zneužívania maloletej otcom, na základe ktorých matka navrhla zákaz styku, sa nepreukázali a okresnému súdu neprináleží polemizovať s rozhodnutiami v trestných konaniach, a keďže trestné stíhania boli zastavené, nazeral okresný súd na otca ako na rodiča, na strane ktorého neexistujú žiadne dôvody, ktoré by znižovali jeho rodičovské kompetencie.

6. Krajský súd v Bratislave na odvolanie oboch rodičov výrok o zamietnutí návrhu na zákaz styku potvrdil, no výrok o styku ako celku zrušil. Zrušujúci výrok odôvodnil potrebou úpravy, ktorá bude zohľadňovať najprv realizáciu „*stretávania sa otca s maloletou za odbornej pomoci, ktorú je povinná matka akceptovať a spolupracovať pri takejto realizácii styku a až po vyhodnotení realizácie styku za odbornej pomoci bude možné posúdiť vhodnosť ďalšej úpravy styku otca s maloletou*“. V ostatných meritórnych výrokoch krajský súd rozsudok potvrdil.

7. Proti výroku, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí návrhu matky na zákaz styku otca s maloletou, podala matka v zákonnej lehote dovolanie zo 17. júla 2019. Najvyšší súd touto ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením dovolanie odmietol. Matka svoj návrh na zákaz styku otca s maloletou odôvodňovala zásadnými okolnosťami existujúcimi na strane maloletej a na strane otca, o ktorých sa dozvedela priamo od maloletej,

ktorá v útlom veku (3 a pol roka) popísala svoje negatívne zážitky s otcom. Tieto zážitky maloletá popísala opakovane tak, že sa dotýkal jej aj svojich pohlavných orgánov. Maloletá svoje zážitky s otcom v nasledujúcom období v prítomnosti aj bez prítomnosti matky zopakovala a popísala aj odborníkom, v ktorých zdravotnej, znaleckej alebo terapeutickej starostlivosti sa nachádzala a ktorí pripustili takéto konanie otca s nie zanedbateľnou mierou pravdepodobnosti a súčasne eliminovali konfabuláciu či už zo strany [REDAKOVANÉ] alebo matky. Sťažovateľky vytkli najvyššiemu súdu arbitrárny prístup a ústavne neudržateľný výsledok dovolacieho konania.

II.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľiek

8. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení uviedol, že v odôvodnení svojho uznesenia sa sústredil na namietané vady v konaní, ktoré nezistil, a poukázal na odôvodnenie napadnutého uznesenia. Najvyšší súd popiera svojvôľu alebo zjavnú neodôvodnenosť napadnutého uznesenia, na ktoré nedopadala vada nepreskúmateľnosti ani porušenie pravidiel spravodlivého procesu. Odvolací súd v spojení s okresným súdom dôvody svojich rozhodnutí podrobne vysvetlili a bolo len na nich, ktoré dôkazy vykonajú a ako ich vyhodnotia. Osobitne konštatoval neexistenciu nároku účastníka konania na rozhodnutie podľa jeho predstáv. Navrhol sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

9. Otec ako zúčastnená osoba uviedol, že sťažnosť považuje za nedôvodnú, ale aj neprípustnú z dôvodu, že (i) žiadny z rodičov nemôže zastupovať maloleté dieťa, ak by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a malolekým dieťaťom [§ 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“)], v takomto prípade musí mať ustanoveného kolízneho opatrovníka, (ii) matka dlhodobo bráni otcovi v stretávaní sa s maloletou dcérou a vyfabulovala sexuálne zneužívanie maloletej dcéry, pričom otec sa s maloletou dcérou nestretol už 8 rokov, (iii) maloletá nepodala dovolanie proti rozsudku krajského súdu (č. k. 11CoP/542/2018 z 16. apríla 2019), (iv) matka namieta skutkový stav konania, ako aj dokazovanie, pričom sama bránila vo výkone ďalších dôkazov.

10. Sťažovateľka – matka vo svojom vyjadrení uviedla, že pri predchádzajúcom zastúpení maloletej kolíznym opatrovníkom sa opakovane potvrdilo, že „kolízny opatrovník nehájl riadne oprávnené záujmy maloletej, keď nevyužil všetky dostupné procesné prostriedky ochrany jej práv“. Matka namieta, že opatrovník ako jediný procesne legitimovaný nepodal sťažnosť proti uzneseniu o zastavení trestného stíhania vedeného pre zločin sexuálneho zneužívania, opakovane aj v druhom prípade trestného stíhania vedeného pre zločin sexuálneho zneužívania a zločinu týrania blízkej a zverenej osoby. Matka túto možnosť nemala s poukazom na zastúpenie maloletej dcéry kolíznym opatrovníkom. Taktiež nebolo možné od kolízneho opatrovníka očakávať, že bude chrániť ústavné práva maloletej dcéry podaním dovolania na najvyššom súde alebo podaním ústavnej sťažnosti na ústavnom súde. Matka uviedla, že s otcom po odchode zo spoločnej domácnosti komunikovala a v styku s maloletou dcérou mu nebránila. Až po podaní návrhu sťažovateľky – matky na zákaz styku s otcom bolo otcovi súdnym rozhodnutím zakázané sa s maloletou stretávať. K námietke otca týkajúcej sa oneskorene podanej ústavnej sťažnosti uviedla, že ústavná sťažnosť bola podaná do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia o dovolaní. Asistovaný styk nebol zrealizovaný z dôvodu nedostatočnej akreditácie občianskeho združenia [REDAKOVANÉ], a občianske združenie

██████████ nemalo v blízkosti ██████████ stredisko. Sťažovateľka je toho názoru, že zastavenie trestného stíhania ešte neznamená, že k spáchaniu skutku nedošlo.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

13. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

14. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

15. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej a platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

16. Podľa § 25 zákona o rodine rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo; dohoda o styku rodičov s maloletým dieťaťom sa stane súčasťou rozhodnutia o rozvode. Ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom podľa odseku 1, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvode; to neplatí, ak rodičia úpravu styku žiadajú neupraviť. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom alebo zakáže styk maloletého dieťaťa s rodičom, ak nie je možné zabezpečiť záujem maloletého dieťaťa obmedzením styku maloletého dieťaťa s rodičom. Ak jeden z rodičov opakovane bezdôvodne a zámerne neumožňuje druhému rodičovi styk s maloletým dieťaťom upravený podľa odseku 1 alebo 2, súd môže na návrh niektorého z rodičov zmeniť rozhodnutie o osobnej starostlivosti.

17. Zákon o rodine predpokladá opatrenie súdu pre prípad, že sa rodičia na styku nedohodnú. Takéto rozhodnutie má byť výsledkom precízneho a komplexného posúdenia všetkých okolností prípadu v záujme dosiahnutia optimálneho styku pri rešpektovaní najlepšieho záujmu dieťaťa.

Každé rozhodnutie o styku je hľadaním spravodlivého riešenia od minimálnej regulácie styku na úrovni neobmedzeného styku až po jeho protipól, ktorým je zákaz styku. Ustanovenie § 25 zákona o rodine sa má preto interpretovať tak, že rozhodovanie o styku zahŕňa všetky do úvahy prichádzajúce možnosti v záujme dosiahnutia najoptimálnejšieho riešenia.

18. Predmetná vec o stretávaní sa otca s [REDAKOVANÉ] má svoje špecifické okolnosti, ktoré ju robia až výnimočnou. Rozvod rodičov [REDAKOVANÉ] bol poznačený mimoriadne animozitnou argumentáciou opisujúcou už vzťahy v manželstve ako značne rozvrátené až nepriateľské. Na strane matky je zreteľný osobitne silný vplyv jej otca. Rodičia [REDAKOVANÉ] potrebovali na stretnutie prítomnosť svojich rodičov, matka svojho otca a otec svoju matku. Po oznámení rozhodnutia rozviesť sa zo strany otca (zúčastnenej osoby) v roku 2013 nasledovalo vymknutie otca z bytu, trestné oznámenie matkou na otca za sexuálne zneužívanie [REDAKOVANÉ], ku ktorému malo dôjsť 28. októbra 2013, a s tým súvisiace dve trestné stíhania otca.

19. [REDAKOVANÉ] bola podrobená početným odborným vyšetreniam so záverom od vysokej pravdepodobnosti sexuálneho zneužitia zo strany otca až po závery vážne spochybňujúce uvedené podozrenie. Jedno z ostatných vyšetrení nabáda k tomu, aby [REDAKOVANÉ] už prestala byť vyšetrovaná. Diagnostikovaná jej bola diagnóza F 430 – akútna stresová reakcia a Z 614 – problémy súvisiace s údajným pohlavným zneužívaním osobou z primárneho okruhu. Odborníci tiež nevyhlásili, že práve odborné opakované vyšetrovanie na stále ten istý problém týkajúci sa sexuálneho zneužívania [REDAKOVANÉ] dostalo do jej podvedomia zautomatizovanú reakciu s negatívnym postojom k otcovi. Otec sa s [REDAKOVANÉ] nestretol už osem rokov a počas procesu čelil dočasným opatreniam o zákaze styku práve z dôvodu tvrdeného obťažovania [REDAKOVANÉ]. Matka práve na odporúčanie odborníka odmietla vystaviť [REDAKOVANÉ] jej výsluchu na súdnom pojednávaní, sama sa odmietla podrobiť psychologickému vyšetreniu. Jej hlavným argumentom zostávajú vyjadrenia niektorých odborníkov o pravdepodobnosti sexuálneho zneužitia zo strany otca, na ktoré stále podľa nej súdy vrátane najvyššieho súdu odpoveď neposkytli, a uvedené nedostatočné vysporiadanie sa s týmto dovolacím dôvodom zo strany najvyššieho súdu je ťažiskovou sťažnostnou argumentáciou.

20. Ústavný súd je toho názoru, že posúdenie konkrétnych okolností prípadu v prerokovávanej veci, hlavne posúdenie najlepšieho záujmu maloletej [REDAKOVANÉ], u ktorej má byť upravený styk s jej otcom, patrí primárne všeobecným súdom, a nie je ani v možnostiach ústavného súdu vniknúť do týchto citlivých rodinnoprávnych vzťahov, pokiaľ postup všeobecných súdov nesignalizuje porušenie ústavou zaručených práv a slobôd.

21. Záujmy rodičov a detí majú byť vo vzájomnej rovnováhe, avšak zvrchovaný záujem dieťaťa v okolnostiach konkrétneho prípadu môže prevážiť nad záujmom toho-ktorého rodiča, pričom proporcionálne vyváženie záujmov medzi rodičmi a maloletými deťmi spočíva primárne na posúdení špecifických okolností daného prípadu zo strany všeobecných súdov, ktoré sú v bezprostrednom kontakte s účastníkmi konania. Zákonodarca v tomto smere zvolil právny pojem – záujem dieťaťa, bez toho, aby ho rigorózne definoval, majúci na zreteli osobitosti toho-ktorého prípadu, aby bolo možné jeho obsah flexibilne prispôbiť na konkrétnu situáciu, v ktorej sa dieťa nachádza (II. ÚS 662/2014).

22. Podľa čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, musia zabezpečiť dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom detí musí venovať

primeraná pozornosť zodpovedajúca ich veku a úrovni. Na ten účel sa dieťaťu musí predovšetkým poskytnúť možnosť, aby bolo vypočuté v každom súdnom alebo administratívnom pojednávaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo alebo prostredníctvom zástupcu alebo jeho príslušného orgánu, a spôsobom, ktorý je v súlade s pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

23. Ústavný súd nepochybuje o snahe všeobecných súdov dospieť k rozhodnutiu v najlepšom záujme dieťaťa. Za správne považuje ústavný súd aj zohľadňovanie vplyvu matky na postoje maloletej [REDAKOVANÉ]. Vo vzťahu k otázke najlepšieho záujmu [REDAKOVANÉ] považuje teoretickoprávne východiská všeobecných súdov za vcelku správne. Pri ich aplikácii sa však čiastočne nedocnil v špecifických okolnostiach prípadu dôležitý postoj [REDAKOVANÉ], ktorý v podstate ani úplne zistený nebol. Otázka nastavenia pravidiel styku je pritom dôležitá aj pre možný budúci výkon rozhodnutia s cieľom predísť vážnym komplikáciám (III. ÚS 116/2021). Ústavný súd preto považuje záver najvyššieho súdu, že nižšie súdy „zobrali do úvahy všetky zistené skutkové okolnosti“, najmä v kontexte pokynu odvolacieho súdu „až po vyhodnotení realizácie styku za odbornej pomoci bude možné posúdiť vhodnosť ďalšej úpravy styku“ za problematický.

24. V tejto súvislosti ústavný súd akcentuje, že všeobecný súd nesmie za žiadnych okolností rezignovať na zistenie postoja dieťaťa, a to ani v prípade, ak niektorý z rodičov robí kroky, ktoré takéto zistenie sťažujú ergo znemožňujú. Ústavný súd tým nemá na mysli len spôsob výsluchu priamo na pojednávaní, ale v uvedenom kontexte do popredia vstupujú iné možnosti spoznania predstáv dieťaťa vrátane súčinnosti s kolíznym opatrovníkom. Práve ten sa dokáže častokrát operatívnejšie stretnúť s maloletým dieťaťom a vhodným spôsobom zachytiť jeho skutočný a úprimný názor na danú vec. Ústavný súd uvádza, že síce nie jedinou, no najdôležitejšou osobou v konaniach starostlivosti súdu o maloletých je práve maloletý. Jeho postoj, názor a budúcnosť musia byť vedúce idey, ktorými sa súd musí primárne riadiť a tomu v plnom rozsahu podriadiť dokazovanie. Nedostatočná reflexia postoja dieťaťa z pohľadu ústavného súdu zakladá nielen rozpor s ustanoveniami čl. 4 a 6 základných princípov a § 38 Civilného mimosporového poriadku, ale je aj porušením práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy). To platí naprieč celej škále do úvahy prichádzajúcich variantov styku. V tomto smere rozhodnutiu odvolacieho súdu síce niet dôvod vytknúť nejaký neštandardný procesný postup, no práve dotknutá vec svojimi špecifickými okolnosťami si vyžadovala osobitný prístup. Súdy správne vyhodnotili nadmerný vplyv matky na [REDAKOVANÉ], no napriek takýmto predpokladom sa postoj [REDAKOVANÉ] zistiť mal a v rámci vyhodnotenia dôkazov prihliadať na už spomenuté rizika vyplývajúce z vplyvu matky.

25. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda, inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

26. Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu dostatočne nezohľadnilo ústavou vyžadované atribúty spravodlivého procesu z pohľadu jeho zložky dopadajúcej na ústavne udržateľné odôvodnenie súdneho rozhodnutia normované už spomínaným ustanovením § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Na základe konštatovania porušenia ústavnosti v danej veci v dôsledku deklarovania porušenia práv sťažovateľiek ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu č. k. 5Cdo/160/2019 z 27. februára 2020 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na nové konanie.

27. Vzhľadom na špecifickosť posudzovanej veci je namieste, aby ústavný súd jasne definoval aj svoje očakávania od ďalšieho konania po kasácii napadnutého rozhodnutia. Nosnou výhradou ústavného súdu bolo nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, na ktoré mala najväčší vplyv práve absencia vypočutia a zistenie postoja [REDAKOVANÉ], najvhodnejšie iným postupom ako na pojednávaní. Uvedené je potrebné v záujme ústavnej konformity postupu reparaovať. Súčasne ústavný súd výslovne uvádza, že jeho kritika rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní podanom proti zamietnutiu návrhu na zákaz styku nemôže byť dôvodom pre zjednodušujúci záver *a contrario*, t. j., že rešpektovanie základného práva sťažovateľiek na súdnu ochranu a ich práva na spravodlivé súdne konanie si vyžaduje, aby všeobecné súdy styk otca s maloletou sťažovateľkou zakázali. Ústavný súd je toho názoru, že výroky týkajúce sa styku s maloletým dieťaťom nie je vhodné parciálne vyčleňovať za stavu, že sa pokynom v kasačnom rozhodnutí ešte len ukladá zistiť pomery a posúdiť vhodnosť ďalšej úpravy styku.

28. Ústavný súd, riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011), nepovažoval za vhodné ani účelné zaoberať sa ďalšími predstretými otázkami sťažovateľiek atakujúcimi skutkové a právne závery vyplývajúce z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, pretože práve z dôvodu jeho zrušenia a vrátenia veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie má najvyšší súd nielen možnosť, ale aj povinnosť v rozumne dostatočnej miere vysporiadať sa opätovne aj s námietkami sťažovateľiek, ktoré sú predmetom tejto sťažnosti, a následne o nich rozhodnúť v rámci dovolacieho konania. V tejto súvislosti ústavný súd podčiarkuje, že predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (I. ÚS 375/2017).

IV.

Trovy konania

29. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti požiadali ústavný súd o priznanie náhrady trov konania.

30. Podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

31. Ústavný súd priznal sťažovateľkám náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur vrátane 20 % DPH a jedného úkonu vykonaného v roku 2021 (replika) 181,17 eur a režijný paušál 10,87 eur vrátane 20 % DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 680,74 eur (§ 1 ods. 3,

§ 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

32. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2021

Robert Šorl
predseda senátu